In Christi nomine amen. Incipit liber Tertius statutorum communis civitatis Castelli super malefitiis

De offitio Judicis malefitiorum — capitulum — primum

Statuimus et ordinamus quod potestas vel capitaneus vel et
Judex alicuius eorum super malefitiis deputatus de omnibus
et singulis malefitiis cognoscere iudicare possit teneatur
et debeat secundum formam capitulorum loquentium de eorum executione vel
secundum ius commune ubi statutum loqui non haberet bona fide sine fraude re-
moto hodio pretio vel precibus. Et postquam sciverit et eis vel alicui
eorum manifestum fuerit denumptiatione vel accusatione facta per eum vel per
eos qui dicerent passi esse iniuriam vel offensam per patrem filium
vel aliam quamcumque personam eis vel alicui eorum aliquod malefitium fo-
re factum infra civitatem castelli vel eius districtu compellat potestas seu iudex malefitio-
rum tales ad se venire sive eum vel eos qui receperint iniuriam vel offe-
nsam infra tertiam diem vel ad eos vadat iudex vel notarius si venire
non possent passi vel lesi et eis faciat dicere veritatem super negotio
de quo querit et nullam falsitatem inducere super eo de quo querit. Addi-
tum est huic capitulo quod potestas et Judex malefitiorum qui nunc est et pro tempore fuerit
possit et possint inquirere et inquisitionem facere de omnibus et singulis male-
fitiis que committerentur in civitate castelli et eius districtu ~~nisi~~ videlicet
homicidio Robaria tradimento furto rapina incendiis va-
stamentis falsitatibus. Et de omnibus et singulis malefitiis factis cum
armis ex quibus sanguis exivit. Et de omnibus et singulis
malefitiis factis aqua seu sine armis si sanguis exiverit. Et
generaliter de omni alio publico crimine ex quo ingeritur pena sangui-
nis secundum formam statuti. Excepto quod de adulterio de quo inquiri non
possit. Ita tamen quod si de predictis vel aliquo predictorum accusatio vel de-
numptiatio facta fuerit aut porrecta quod de hiis inquiri non possit set super
ipsa accusatione et denumptiatione tantum modo procedatur. De aliis vero ma-
lefitiis preter predictis inquisitio nullo modo fieri possit. Et si fa-
cta fuerit nullo modo valeat nec teneat ipso iure

[Margin:] de malefitiis.

[Margin:] malefitia committerentur in civitate castelli et comitatu districtu quicumque [illegible] dum [illegible] eorum [illegible] [illegible] accendiret [illegible] possit [illegible] [illegible] offitiale [illegible] possit.

Qui et qui possint accusare de malefitiis — capitulum secundum.

Item statuimus et ordinamus quod quilibet passus iniuriam vel offen-
sam possit accusationem et denumptiationem facere coram domino pote-
state et Judice malefitiorum de iniuriis et offensis sibi illatis quamcumque per-
sonam factis et illatis et eorum et etiam pater mater filii fratres et

potes patrui et auunculi et quelibet alia coniuncta persona offenso tantum et non (duos)
aliis et dictas denumptiationes et accusationes possint facere infra mensem (duos)
a die perpetrati malleficii computando solummodo post mensem vero non recipia
tur accusationes et denumptiationes dicte si facte non fuerint ut dictum est. Et
que dicta sunt de denumptiationibus et accusationibus faciendis infra mensem (duos)
tantum intelligantur et locum habeant in malleficiis perpetratis et perpetrandis in
personis hominum et personarum offensarum tantum. Excepto homicidio de quo et de
+ aliis malleficiis perpetratis et perpetrandis ex personas offensas possint accu
sationes fieri et denumptiationes per personas suspectas ~~toto tempore regiminis po~~ (per quinque annos continuos)
~~tatis illius qui in regimine fuerit tempore commissi malleficii in ciuitate castelli.~~ Hec in
saluo quod de homicidiis tradimentis furtis et robariis et de falsitatibus
cuilibet sit licitum accusare et denumptiare quas quidem accusationes in dictas
omnes et singulas fiant et faciendas ut dictum est et teneatur potestas et iudex mal
leficiorum qui cum eo erit recipere et omnia et singula ipsi facto necessaria et oppor
tuna facere ita tamen quod iudex et notarius malleficiorum recipiat testes et de accusa
tionibus et testibus copiam faciat si a partibus fuerit petitum ab ipsis uel ab altero
eorum. Et infra triginta dies continuos post iuramentum a partibus prestitum teneatur
et debeat potestas iudicare et sententiare super ipso facto in consilio quibuslibet non obsta
tibus aliquibus et ualeat et teneat ipsa sententia que lata fuerit presentibus
partibus et absentibus citatis et non citatis etiam si nullus aduersariorum fuerit in
presens dummodo sententia absit que adesse debent ad penam centum librarum denariorum.
Et potestas et iudex malleficiorum teneatur ipsas sententias exequi realiter et
personaliter ut omnino ad effectum uadat persona ipsorum et fideiussorum eorum. Et si
potestas et iudex negligentes fuerint in predictis et predicta non fecerint de eorum
proprio salario et feudo condempnationes ipsas soluere teneatur. ~~Hoc addito~~ in super
quod potestas futurus semper possit cognoscere et diffinire de omnibus mallefi
ciis perpetratis ~~ultimo mense~~ tempore preterite potestatis sub forma statutorum communis
ciuitatis predicte prout poterat potestas preteritus. Dicta hec cognitio non erat

Quod quilibet teneatur prosequi accusationem — capitulum ttum.

Item statuimus et ordinamus quod quilibet teneatur et debeat prosequi suam (baxe)
accusationem seu denumptiationem quam de aliquo fecerit infra terminum
sibi assignatum a iudice qui habet cognoscere de predictis pena et banno vi (p q h acnito)
ginti solidorum denariorum. Additum est huic capitulo quod siquis calumpniosam
uel falsam accusationem uel denumptiationem fecerit de aliquo condempnetur
in ea pena in qua condempnari deberet talis accusatus uel denumptiatus
si dicta accusatio siue denumptiatio uera et probata esset et non intelligatur

accusatio fuerit denuntiatio falsa uel calupniosa, ex hoc solo quod non sit probatum uel accusatio fuerit denuntiatio prosecuta.

Qualiter procedatur contra contumaces in malleficiis —— capitulum quartum

Firmamus et dicimus quod si aliqua persona citata fuerit personaliter uel ad domum propriam uel conductam uel ad locum in quo moram facere consueuit uel morari aut fuerit requisita per preconem seu baiulatorem communis ut ueniat defendere se uel excusare uel mandata potestatis uel iudicis facere super aliquo malleficio uel super aliqua accusatione denuntiatione uel inquisitione seu super quocumque negotio uel facto et non uenerit infra terminum sibi datum uel assignatum extunc potestas uel iudex malleficiorum teneatur sequestrare seu exstagire omnes et singulas res ipsius accusati uel denuntiati eas singulariter assignando. Et procedat iudex malleficiorum super ipso negotio secundum formam statuti et mictat nuntios communis pro quo accusata uel denuntiata uel contra quam inquirit et etiam potestatibus omnibus expensis communis postquam accusatio denuntiatio uel inquisitio facta fuerit. Et si persona accusata uel denuntiata uel contra quam aliter inquiritur citata fuerit uel requisita ut supra dictum est infra terminum sibi datum uel assignatum per potestatem uel iudicem malleficiorum seu per baiulatorem communis extra coram uel alterius ipsorum qui terminum debeat esse ad minus trium dierum se excusare et defendere a denuntiatione accusatione seu inquisitione facta seu instituta contra eum de quocumque negotio uel malleficio de quo queritur contra eum et super predictis et super predictis mandata potestatis uel iudicis malleficiorum non fecerit teneatur potestas uel iudex malleficiorum facere talem personam accusatam uel denuntiatam seu super quam inquisitio instituta est prima uice requisita ut supra dictum est exbapniri ad sonum tube super scalis palatii communis primo et integre quod ad tertiam diem ueniat ad se excusandum de predictis et facturus mandata potestatis. Que si indictos dies post bapnitionem non uenerit et se non defenderit et non excusauerit tunc potestas teneatur illam condempnare ac si foret contra eam malleficium legitime probatum. Que requisitiones et banna fieri debeant hoc modo, scilicet quod primo citentur seu citati requirantur ad domum propriam uel conductam uel gratis habitam quod ueniat ad se defendendum in termino trium dierum ut supradictum est. Et si non uenerit in termino supradicto et fuerint citati iterum requirantur per precones ad domum in qua consueuerunt habitare propriam uel conductam quod ueniat ad se excusandum in termino trium dierum ut supradictum est. Et si non uenerit ut supradictum est iterum requirantur per precones communis in pala

tio iudeo termino et si tunc non uenerit in dicto termino habeantur pro confes-
sis et condempnentur ut supra continetur. ¶ Quando fuerint de comitatu requirantur
per preconem communis duabus uicibus una in palatio et alia in platea et si i[n]
non uenerint condempnentur ut supra. ¶ Quando fuerint forenses tunc requirantur
per balitorem et si non poterint personaliter inueniri in loco ubi malleus perpe-
tratum fuit uel apud pedronem in platea communis cedula ibi dimissa
que contineat malleum et personas sic per denuntiationem et accusationem citetur per ce-
dulam continentem malleum singulariter. ¶ Et postea requirantur per preconem
communis in platea bis quod ueniant ad defendendum prout continetur in libro
contemptis in toto dicto ut supra. ¶ Et in qualibet requisitione detur terminus
trium dierum et si non uenerint procedatur ut supra. ¶ Eo saluo quod si aliqua accusa-
ta seu contra quam inquiritur citata fuerit ad domum et uenerit ante sententiam
seu condempnationem quandocumque et fecerit mandata potestatis admictatur et non habeatur
pro confesso seu contumace et exbannitio de eo facta ei non noceat set in
omnibus eius excusatio et defensio admictatur et recipiatur. ¶ Exceptis illis per
que aliter fuerint requisite que si contumaces extiterint in curendo
bannum solidorum non asequiantur beneficium supradictum. ¶ Et si sententia fuerit lata
contra eos ipsa sententia omnino sit ualida et plenum sortiatur effectum et ad effectum
et ad effectum per potestatem uel eius iudicem tunc mandetur ipsa sententia ut dictum
est. ¶ ~~Hoc addito~~ quod in malleis in quibus imponitur pena centum solidorum
et abinde supra uel personalis a statuto quod prima requisitio fieri debeat
per duos balitores communis uel per unum in presentia duorum testium.

Qualiter procedatur contra accusatos et denuntiatos non dantes fideiussores — capitulum v.

Ordinamus dicimus et firmamus quod accusatus uel denuntiatus seu inqui-
situs de aliquo crimine quo pecuniaria pena deberet imponi
gratis relaxetur datis ydoneis fideiussoribus de pactando mandatis curie et de condemp-
natione dicte pene soluenda. ¶ Saluo quod ubi in defectum pene pecu-
niarie non soluende succederet pena aliqua corporalis ex forma alicuius
capituli statutorum quod eo casu facto deposito penes camerarium communis de dicta condemp-
natione soluenda debeat omnimode relaxari et non aliter. Hoc addito quod non
possit aliquis condempnari contra fideiussores non datos nisi aliter contra eum malleus
legiptime probaretur.

De exbannitis accusatis. capitulum sextum

Item statuimus et ordinamus quod si aliquo tempore fieret aliquis processus
per dominum potestatem uel aliquem offitialem dicti communis contra aliquem exbanni-
tum dicti communis per accusationem denuntiationem uel inquisitionem uel aliquo quocumque

modo quod talis exbannitus possit se excusare a dicto processu et comparere per se
et id quod actu esset contra eum etc. dictum processum valeat et teneat dummo-
do cogatur dictus ... dare fideiussores super dicto processu. Et quilibet notarius
possit conficere instrumenta ... libere et impune dummodo condempnatio vel abso-
lutio que ex dicto processu sequeretur fiat et fieri debeat de dicto exbanni-
to et non de ... ita quod ... in aliquo minime teneatur. Et fides exban-
niti ... venire vellet ad se excusandum a dicto processu quod possit cum licen-
tia domini potestatis. Et nullus possit dictum exbannitum offendere in persona vel rebus
veniendo vel stando vel redeundo et qui contrafecerit puniatur ac si offenderet
alium qui non esset exbannitus. Et quod dominus potestas teneatur dare dictam licentiam
dicto exbannito veniendi ad se excusandum hoc modo videlicet quod die qua data
fuit dicta licentia dictus exbannitus veniat ad mandata et respondeat processui
quod fieret contra eum et facta dicta responsione potestas in continenti sine temporis inter-
vallo teneatur et debeat dictum exbannitum mitti facere et detineri in carceribus
sive volta communis et non in sportello dictorum carcerum sive volte donec
processus contra dictum exbannitum fuerit expeditus. Et si condempnatio ex dicto pro-
cessu sequeretur talis exbannitus post dictam condempnationem tamen debeat detineri
ad penam dicto domino potestati aufferendam Centum librarum pro qualibet vice.

[illegible]

De fideiussoribus representantibus principales in malleficiis — capitulum — vij

Item statuimus et ordinamus quod si quis fecerit aliquam promissionem vel fideiussionem pro aliquo in curia malleficiorum communis et data fuit licentia per dominum potestatem ... maiorem communis faciendi torqueri et ad tormenta poni illum pro quo dicta promissio vel fideiussio facta esset teneatur et debeat ille qui dictam promissionem vel fideiussionem fecit representare coram domino potestate et eius curie illum pro quo dictam promissionem vel fideiussionem fecit infra terminum trium dierum post preceptum sibi factum personaliter vel ad domum sue habitationis per dominum potestatem vel eius curiam vel mandato domini potestatis vel eius curie. Et si dictum talem non presentaverit infra terminum dictum ille pro quo dicta promissio vel fideiussio facta esset habeatur pro confesso et habeatur et intelligatur plene probatum malleficium contra eum et proinde possit puniri et condempnari in penis in statutis et ordinamentis contentis. Et illam condempnationem solvendam ille qui dictam promissionem vel fideiussionem fecisset teneatur cogi possit et debeat prout videbitur domino potestati.

De probationibus que sufficiant in malleficiis — capitulum — viij

Item statuimus et ordinamus quod malleficia probari debeant per duos testes fide dignos vel per confessionem accusati vel alio modo quo de iure requiritur que probatio admictatur et valeat. Et additum est huic capitulo quod potestas et eius

iudices et offitiales non possit nec debeat ipse vel alios aliquo i-
mo ponere seu poni facere ad tormenta aliquam personam de civitate vel comitatu
nec torquere nisi pro delictis et malleficiis infrascriptis videlicet pro homicidio
tradimento. Adulterio. Crimine Lese maiestatis furto et robaria
privato carcere falsitate cuiuscumque generis pro Crimine quod nam in-
cendiis. Et generaliter pro omnibus aliis malleficiis cum armis et sanguinis
effusione tam de die quam de nocte commissis. Et tunc iudex civibus civitatis
non possit aliquam personam torquere nec ad tormenta ponere nisi precedentibus
contra eam indiciis et presumptionibus legiptimis et sufficientibus ad ponendum ali-
quem ad tormenta. Et si per potestatem vel iudicem contra fieret condempnetur
potestas pro qualibet vice in Centum libris denariorum et iudex in viginti quinque et ni-
chilominus quod fecit non valeat ipso iure. Item quod nullo casu potestas
~~vel capitaneus~~ vel aliquis offitialis comunis non possit vel debeat ponere vel poni
facere aliquem civem vel comitatensem dicte civitatis ad aliqua tormenta seu
genera tormentorum sine expressa licentia dominorum sindicorum maiorum comunis pro tempore existentium in
pena Centum librarum denariorum. Additum est quod in omni casu in quo aliquis tor-
queri deberet et torqueretur notarius malleficiorum teneatur talis depositionem de tor-
mento scribere sic. Item additum quod potestas nec aliquis suus offitialis possit
nec debeat iniuriari alicui persone de civitate vel comitatu mittendo eos in
seu mitti faciendo in voltam seu carcerem comunis vel cippos seu quocumque
alio modo nisi esset certe alicuius malleficii perpetrati pena in quo casu possit
eum vel eam facere custodiri in volta cippis et alio modo sicut ei videretur
fore utile pro eo si talis persona satisdare noluit quod satisdationis locus
esset et quod si ipsa satisdat esset satis cautum pro eo pena domini potestatis et
iudicis et contrafacientibus quinquaginta libris potestati viginti quinque libris tantundem notario
~~Item addito~~ Et quod si mulier aliqua detineretur in palatio occasione testificationis
faciende quod non possit detineri in palatio comunis de nocte et noctis tempore nec
etiam possit dominus potestas nec aliquis offitialis in malleficiis cogere aliquam
mulierem civitatis vel comitatus quod veniat ad palatium ad faciendum aliquam
testificationem in aliquo sed potius faciat vel eas iurare testificari et
etiam examinari in ecclesia sancti Pauli sive sancti Apollenaris et ipso iurame-
nto facto et facta ipsa examinatione super dicta testificatione debeat licentiari
et possit et debeat sine pena et banno discedere. Et item dictus dominus potestas et
offitiales comunis teneantur et debeant licentiare unumquemque testem inductum ad
petitionem alicuius in malleficiis vel civilibus et etiam inquisitionibus faciendis per eum dominum po-
testatem et eius offitiales facto iuramento et examinato incontinenti sine mora de-

In quibus casibus sit licitum quem ponere ad tormenta

Quod potestas non possit ponere ad tormenta sine licentia sindicorum maiorum

In quibus casibus possit civis vel comitatinus mitti ad carceres per potestatem

Non debet mulier detineri in palatio de nocte nec debet reddere testimonium in palatio potestatis

[illegible] portico iuxta

Non debet detineri testes postquam sunt examinatos.

beat eu licentiare et possit sine aliquo ulo dei potatis et licentia di
scedere sine pena. Et potas ul alii offitiales aliqua detine accae et
alicuius testifficationis nec no detineri facere. Et si potas ul aliqs de
sua familia ipse ul alium offecerit ul contra predca ul aliqs predcore i
uenit seu uenire presumpserit puniatur et condepnetur per sindicum dce ciuit
pro qualibet uice qua ipse ul aliqs suus familiaris contrauenerit i dece
tus lbr den. Et si sindicus predca no fecit condepnetur per sindicum corre
futur i Centu lbr den. Et hoc caplm sit preciseum et mutari non
possit nec interpetrari etia.

Debet maior sindicus inquirere et punire de predcis.

Qualiter testes detineantur i palatio et no alibi — caplm — viii.

Item ordi et prouisu e quod quicunqs i causis criminalibus produceret te
stes ab aliquo contra aliquem accatu seu potas ul iudex maleficiorum eos
uenire faceret quo procederet per inquisitionem ul alio mo tc eos faciat
iurare dicere ueritatem super accusatione ul inquisitione in qua inducerent et iu
ramento prestito teneatur per iuramentu querere ab eis testibus de negotii
ueritate et ea scire et facere eos deponere sicut sciu et attestatur coram. Et
scribere dicta eorum quibus attestat sic redditis et scitis ipsos testes di
mictat eos. Et si uideretur potati et iudici maleficiorum quod bn no dixisset
ueritatem eorum de quibus interrogati fuit possit eum tardius et magnis scitis
ipos testes i palatio magno in quo fit consilium generale comunis possint
detineri usqs quo dixerint ueritatem negotii et eos examinando et iterare
do ad inuestigand ueritatem ut uidebit expedire. Dum mo no deti
neat eos ultra duos uel tres dies. Et dum mo no torqueant eos
ul alio mo grauet cumplt nec i loco fetido scedilum ul obscuro re
cludat. Et dum mo no ponat balitores ul alios ad custodiend
eos quibus det salariu aliqd per ipos testes. Et si contra forma huius
capli fieri contingat potas et iudex et qlibet alius offitialis qui contrafacet
condepnetur in uiginti quinqs lbr den de suo salario auferendis. Possit tn
potas et ei iudex ipsis testibus precipere quod no discedat de palatio i
ad pena uiginti s. den per quolibet et plus usqs ad decem lbr den inspecta
qualitate negotii et per ea. Et si discederet contra mandatu potatis ul iudi
condepnetur i contentis i precepto eis facto contento nichilominus atte statione
reddere compellant. Qd nulla mulier occoe testimonii ul alia
dca cogat ire i palatiu ul comunis morati — caplm — x.

Item ordi et prouisum e ut suspitiones tollant et cogitationes ma
le no nascantur quod nulla mulier cogat i palisio ul ca i palatio

cōis de die nec de nocte re stare uel morari causa attestationis faciende
uel alia causa nisi forte causa malleficii perpetrati per eam in quo casu possit
de die et nocte detineri quousque satisdederit ydonee cōi / si plus quam pena
malleffitium puniri nō deberet et intelligatur nox hoc casu ab hora uesper-
tina usque ad mediam terciam diei sequentis. Item nō cogatur re seu ad
ascendere palatium cōis aliqua femina ciuis uel comitatus et maxime egregie
mulieres ex aliqua alia causa set possit mictere procuratorem et per procuratorem negoci-
tia exercere in quolibet casu et articulo. Et quando esset necessaria presentia et
ipsarum dominarum siue feminarum mictatur ad eas officiales cōis uel ad domum
si erit honesta et egregia que uel saltem ueniat usque ad palatium in
aliqua ecclesia uel loco honesto ibi propinquo et illuc uadit offitialis cōis
ad expediendum que ibi erunt presentia expedienda erunt et ualeat quod per
eorum erunt gesta ac si per se ipsa gessisset. Additum est huic capitulo
Item quod nulla mulier possit uel debeat in secreto uel palam examinari et
seu interrogari de aliqua re uel causa per potestatem uel iudicem uel offitiales
eius seu per aliquos offitiales dicti cōis nisi uno ex eius propinquioribus consangui- *uel marito ipsius mulier.*
neis existente presente. Et notarius semper adesse debeat et scribere teneatur nomen et
pronomen talis consanguinei et quod eo presente intelligenter dicta examinatio facta *uel mariti*
fuit dum modo dictus talis consanguineus teneatur in ueritate credentia ei quam au- *uel maritus*
diuit. Et si contrafiat pena incurrat uigintiquinque librarum ipso facto pro qualibet
uice et talis attestatio sit ipso iure nulla.

De eo qui maleffitium negauit quod nō possit illud probare ad defensam suam fecisse. capitulum xxi.

Statuimus et ordinamus quod si aliqua persona alicuius malleficii causa interroga-
ta fuerit a potestate aut a iudice malleficiorum uel notario et negauerit ipse
malleficium fecisse uel commisisse de quo accusaretur uel quereretur et postea nō
ualeat dicere quod fecerit id ad suam defensionem nō ualeat nec audiatur in hoc
casu quando puniatur sicut in statuto continetur. Et predicta omnia locum habeant et
intelligatur in masculis et feminis.

De malleffitiis de quibus pax fieri possit uel nō possit — capitulum xxii.

Ordinamus et dicimus quod in homicidio et percussionibus quibus manus uel pes
uel aliud membrum abscisum uel deuastatum fuit et inuasoribus et de-
fractoribus uiarum stratarum quecumque tempore commissa fuerint siue de die siue de
nocte et tradimento et crimine falsitatis adhoc ut bannum nō diminua-
tur pax fieri nō possit nec ualeat. De aliis uero malleficiis omnibus pax
fieri possit inter partes quecumque ad formam lata et producatur et produci possit
quecumque per eam et ille qui commisit malleficium pace lata et producta condepnetur

cōdepnet' imediet' ei quo cōdepnari deberet ex forā stat' de mallo tm̄ q̄ in
tpr instro pacis ɔtinet'. Ite q̄ instrm̄ fcm̄ de pace cuiusq; malli fac
at plena pbatiōez tpr instrm̄ pacis pbet' malliu fore ɔmissu. Additu
e huic caplo q̄ si cuiq; acusat' aut īqsit' tpr suo pe ɔparitōis et excusat fuit
ɔfessus fuit mallm̄ de quo acusatus eet ul' 9 eu īquiret' heat bnficiu
pena sua ɔfess quarte ptis ei quo cōdepnari deberet ex forma stat' origi
nalis ɔtali mallo. Ita q̄ si q's utcuq; bnficiu pacis et ɔfess heret no ue
niat cōdepnadus n̄ i quarta pte bnficiu tm̄. Et si no pace no heret itbz
ptibz cōdepnet' ei de quo cōdepnari deberet ex forma capitulor. Et si no heret pace
et no ɔfiteret' cōdepnet' imediet' tm̄ ei quo cōdepnari deberet ex forma stat'
ptali mallo. Qd potas possit compellere ptes inimicates ad
dand' satisfatiōem caplm̄ — xiii —

Item statutu et ord' adhec ut oīs rixa molestia et briga cesset int'
hoīes ciuit' et comitat' castelli q̄ obuiare poss' ca alicuiu inimicitie que
eet ul' fieret int' hoīes ciuit' et comitat' castelli q̄ potas dce ciuit' possit
et debeat ɔpellere ptes inimicates ad dand' ɔpetentem satisdat' isto mo. vz
q̄ recipiat a qualibet pte inimicatu satisdat' de no offendedo se ad
inuice nec offendi faciedo toto tpr sui regiminis usq ad quantitate quinquaginta
lbz tm̄ et no plus. Saluo q̄ si aliqua psona de dictis inimicatibz q̄ no eet
sufficiēs ad ɔstand' et dand' dcaz satisdatiōez q̄ remaneat i ptinētie dni
potatis de minori satisdat' recipienda ɔsiderata ɔditioe ptis et negotii put
dco dno potati placuit. Et si psona dcs potas no obseruauit ul' aliquo
ɔuenit ul' fecit admictat de suo salario Centu lbz den pquali uice i
qua ɔfecerit ul' uenit ul' no obseruauit et sindic' dce ciuit' dcam i
pena aufferre et exigere teneatur

De malefitijs de quibz no esset ordinata pena — caplm̄ — xiiii.

Item et ord' q̄ si aliqua psona fecit aliqd mallm̄ ul' dixerit alicui iniu
ria aliqua de quo ul' qua no sit ordinata pena i stat' cōdepnet'
tr pdnz potat' fm̄ ptinētie dni potatis et sindici, mauet cois no recedendo aiur i
cor et modifficet penaz ps stat' i similibz ad similia pcedēdo. %

De pena blassematis deu et uirgine maria — caplm̄ — xv.

Statutu et ordinatu q̄ si aliqua psona blassemauit deu ul' gloriosam
uirgine maria ul' scm̄ Floridu seu scm̄ amatiu ul' aliu sēz scorumq;
dei ul' iniuriat' fuit alicui suprctoz noiando eos ul' aliquē eorum pp
noie teneat' potas ei auferre ~~quinquaginta~~ lbz den pro quo. Et si blas
femauit aliquē eorum similiter dicendo maledict' sit ille ul' illa que ul' qua.

Quare pnusto pote ipenderet
si possit i cece sci floridi
et i idonio sindici et ...
sentia dni potatis una
cu sindic ... eono ...
ex ... [illegible]

Centu

dico ul' scio no' noiando aliquem p(ro)p(ri)o noie, aut manu levavit (et) actu — *Quinquaginta*
faciendo fica ul' filachu' ~~fecit~~ lb' den. soluat coi p(ro)bano quoties delique
rit. Et si reus idem bannum solue' no' potit fustiget' p(er) ciuit(atem) castlli (et)
a porta s(an)c(t)e marie maior(is) usq(ue) ad porta s(an)c(t)i Juliani cu' tenallis (et) ligua
(et) tanq(uam) fur coquat' i(n) facie. si capi potit (et) eid(em) postmodu' ligua asci
datur. Et si capi no' potit ul' h(abe)ri exbanniat' de ciuit(ate) castlli (et) ei(us)
districtu i(n) q(ua)ntit(ate) p(re)d(ic)ta. Et hec p(ro)bari possit ~~p(er) duos~~ testes q(ui) p(ro)batio — *Unius testis de veritate vel duos de fama pu(blica)*
sufficiat i(n) hoc casu. Et q(ui)libet accusare possit sive denuptiare (et) h(ab)eat
medietat(em) banni (et) nom(en) teneat(ur) i(n) secreto (et) alia medietas sit cois. Et
potestas hoc capitulum legi face(re) teneat(ur) i(n) p(ri)ma c(on)tione q(ua)m fecit (et)
q(ua)m potestas face(re) teneat(ur) p(ri)mo mense sui regiminis. Eodem q(uo)q(ue) si te
stis ul' testes q(ui) sup(ra) p(re)d(ic)tis p(ro)ducti fuint bone fame ea ul' eis p(ro)pu
tatur ul' alio mo(do) c(on)dictan no' possit. Et hec potestas possit i(n)q(ui)re(re).

xlv. **De arbitrio potestatis contra blassematores dei (et) s(an)c(t)os eius. capitulum xlv.**

Item ordinatu (et) p(ro)uisu' e(st) ad hoc ut blassemie dei (et) b(ea)te marie v
irginis sue matris (et) alior(um) s(an)c(t)or(um) (et) s(an)c(t)ar(um) dei cesset q(uod) d(omi)n(u)s potestas eiusdem
iudices (et) offitiales teneat(ur) uinculo sacrame(n)ti (et) sub penis i(n) statut(o) dicti
cois c(on)tentis c(on)tinue i(n)q(ui)re(re) (et) i(n)uenire c(ontra) blassematores deu' (et) matre(m) sua(m)
(et) s(an)c(t)os (et) s(an)c(t)as ip(s)i(us) ul' alterum eor(um) aut i(n) eor(um) obrobiu' aliq(ui)d dicentes
ul' attentantes omnib(us) viis (et) mo(d)is q(ui)b(us) eis videbit(ur) (et) placebit (et) cul
pabiles repertos punire i(n) penis i(n) statut(o) dicti cois c(on)tent(is). Et p(re)d(ic)ta
p(er) ip(s)u' banniat(ur) p(er) p(re)cones dicti cois semel q(ua)l(ibet) ebdomada p(er) ciuit(atem) castlli
i(n) locis c(on)suetis (et) a p(ro)cessib(us) q(ui) fieret d(ic)ta c(aus)a no' possit appellari.

xlvi. **De custodib(us) celatis c(ontra) blassematores deu' (et) s(an)c(t)os eius. capitulum xlvi.**

Item ord(inatum) (et) p(ro)uisu' e(st) q(uod) p(er) p(ri)ores p(o)p(u)li eligant(ur) decem custodes cela
ti p(er) q(ua)libet porta ciuit(atis) q(ui) teneat(ur) (et) debeat denuptiare c(on)tineti
os (et) singulos blassematores deu' (et) matre(m) (et) s(an)c(t)os (et) s(an)c(t)as ip(s)i(us) ul' alterum (et) — *unius ex*
ip(s)or(um) aut i(n) eor(um) obrobiu' aliq(ui)d dicentes (et) credat(ur) ^d(ic)tis custodib(us) ~~c(on)cordia~~ — *cum bono teste*
~~ul' dic(t)o duor(um) testium~~ ⁒

xlvii. **De pena iurantium p(er) corpus uel sanguine dei ul' uirginis Marie. capitulum xlvii.**

Statutum q(uod) nec iuret ul' iurare audeat p(er) corpus dei ul' sangui
ne dei seu uirginis marie ul' similia sacrame(n)ta f(a)c(er)e ad pena(m)
m(...) p(ro) q(uo)l(ibet) uice (et) quol(ibet) c(on)tra faciente (et) q(ui)libet possit accusare (et) h(ab)eat (et)
medietat(em) banni (et) ei(us) nom(en) teneat(ur) i(n) secreto (et) d(omi)n(u)s potestas teneat(ur) i(n)q(ui)re(re) de
p(re)d(ic)tis (et) nichilominus hoc banniri faciat singulis mensib(us). — *Sig(ni)s no' iuramenti p(er) budellos ul' ventricchos ul' alia vituperosa me(m)bra puniat' de facto l. x. lb. den.*

De pena illius q(ui) homicidiu' c(om)misit. capitulum xlviii.

Statutum et ord(inatum) q(uod) si aliqua p(ersona) occiderit vel occidi faceret seu mand- xviij
auerit aliqua p(ersona) i(n) ciuit(ate) uel comitatu castelli d(i)c(t)e vel comitat(us) eiusdem
intra ciuit(atem) pena capitis puniat(ur) et eius o(mn)ia bona destruat(ur) et deueniant i(n) co(mmun)i
p(ro) dimidia et alia dimidia applicet(ur) heredibus occisi. Et i(n)sup(er) homicida p(re)d(i)c(t)i no(n)
possit exbanniat(ur) et co(n)dempnet(ur) i(n) supradicta pena, de quo banno no(n) possit exire
i(n) aliquo t(em)p(o)r(e). Si p(er)uenerit i(n) fortia co(mmun)is puniat(ur) i(n) d(i)c(t)a pena. Et si aliq(ui)s p(re)sti-
terit consiliu(m) vel fauore(m) ad d(i)c(tu)m homicidiu(m) p(er)petrandu(m) co(n)dempnet(ur) i(n) mille
lib(ris) den(ariorum). Et si d(i)c(tu)m bannu(m) no(n) soluit i(n)fra dece(m) dies a die late s(ententie) co(m)putand(os) pu-
niat(ur) pena capitis.

De pena illius q(ui) co(m)misit maleficiu(m) p(ro) p(re)tio. cap(itulu)m xx.

Item statuimus et ord(inamus) q(uod) si q(ui)s de ciuit(ate) castelli vel eius districtu vel ali-
unde co(m)misit homicidiu(m) aliq(uod) vel incisit alicui membru(m) i(n) ciuit(ate)
castelli vel eius districtu p(ro) aliquo p(re)tio et talis p(er)cussor vel malefactor
capi possit et i(n) fortia co(mmun)is p(er)uenerit et hoc constet legiptime trainet(ur)
p(er) ciuit(atem) ad caudam equi vel muli et suspendat(ur) p(er) gulam ita q(uod) moriat(ur).
Et si capi no(n) potuerit exbanniat(ur) p(ro) homicidio et homicida p(ro) p(re)tio habeat(ur)
vtroq(ue) casu de ciuit(ate) castelli vel districtu et sua bona publicent(ur) et
uastent(ur) et deuastata et p(ro)scripta deueniant i(n) co(mmun)e. Et cuius p(ro) fecerit feri-
ta(m) cu(m) sanguine vel membru(m) deuastauit p(ro) aliquo p(re)tio ut d(i)c(tu)m est
abscidat(ur) ei manus et pes et ei oculus de capite extrahat(ur) si capi potuit.
Et si capi no(n) potuerit exbanniat(ur) de ciuit(ate) et eius districtu siue comita-
tu p(ro) homicida et o(mn)ia sua bona publicent(ur) co(mmun)i ut sup(er)ius d(ictu)m e(st). Et cuius
ferita(m) facit sine sanguine p(ro) p(re)tio abscidat(ur) manus sine remissione
aliqua. Et si capi no(n) potuerit exbanniat(ur) ut s(upra). Additu(m) e(st) huic capitulo
et q(uod) p(ro) tali maleficio domus aliqua no(n) destruat(ur).

De vitio sodomitico. cap(itu)l(u)m xxi

Nota — Statuim(us) q(uod) potestas teneat(ur) p(ri)mo mense sui regiminis facere p(er) ciuit(atem)
p(er) bapnitore(m) uoce p(re)conia q(uod) o(mn)es masculi maiores quatuordeci(m)
annis se debeant a maledicto et nefandissimo uitio sodomitico siue
bugiarie omnino precauere. Et si q(ui)s fuit inuent(us) postmodu(m) p(er) testes
vel alia p(ro)batione facere potestas talem sodomitam teneat(ur) co(n)dempnare ad mor-
te(m) v(idelicet) q(uod) i(n) igne co(m)buratur.

De eo q(ui) tradime(n)tum fecerit vel co(m)miserit co(ntra) co(mmun)e. cap(itu)l(u)m xxii

Statutum et ord(inatum) q(uod) si aliqua p(ersona) co(m)miserit tradime(n)tu(m) co(ntra) co(mmun)e ci-
uitat(is) castelli vel p(ro)ditione(m) siue dapnificat(ionem) d(i)c(t)i co(mmun)is vel co(mmun)is
stat(us) aut consiliu(m) aut fauore(m) p(ro)ditoribus siue inimicis d(i)c(t)i co(mmun)is fe-
cit potestas teneat(ur) et debeat ip(su)m ultimo supplicio co(n)dempnare faciendo

It(em) dicim(us) q(uod) si aliq(ui)s ex
ciuit(ate) vel ex comitatu
occiderit vel mandauit
aut occi(di) fecerit vel consil(ium)
vel auxiliu(m) ad p(re)d(i)c(t)a dede-
rit puniat(ur) i(n) p(re)mo(?) d(i)c(t)o
o(mn)i t(em)p(o)r(e). Et de contentis
i(n) p(rese)nti statuto potestas
possit i(n)q(ui)sitione(m) facere et
rep(er)tos culpabil(es) puniat
et co(n)dempnare ~~p(re)mio statut~~
f(ormam) d(i)c(t)am statuti

eidem amputari caput ita quod moriatur si capi potuerit. Et nichilominus heres non potuerit teneatur exbannire de capite de civitate et comitatu Pergami. Et si potestas predicta non fecerit aut negligens fuerit perdat de suo salario et feudo quinquaginta libras imperiales et hoc capitulum sit precisum et mutari non possit. ~~Additum est huic capitulo quod potestas malo vel alia quacumque dicta pena conficienda [illegible] libras et domus aliqua non destruatur.~~

(Margin: Et in quolibet predictorum casuum bona delinquentis comuni publicentur)

De pena proditorum. — capitulum — xxiii.

(Margin: xxiii)

Item est provisum quod nulla persona audeat vel presumat facere aliquam proditionem civitatis vel aliquorum castrorum civitatis aut contra comune vel comunis statum dicte civitatis et aliquo modo vel ingenio excogitato vel excogitando et si quis contra predicta vel aliquod predictorum fecerit vel facere attemptaverit vel presumpserit ultimo supplicio puniatur per dominum potestatem eo modo quo voluerit et bona eius devastentur et publicentur et deveniant in comune.

De pena facientis contra comune coniurationem. — capitulum — xxiiii.

(Margin: xxiiii)

Item est ordinatum et provisum quod nulla persona audeat vel presumat facere in civitate vel comitatu dicte civitatis vel alibi in preiudicium dicte civitatis vel comitatus aliqua conventicula coadunationem vel adunationem quocumque nomine censeatur sine licentia domini potestatis et dominorum ancianorum populi. Et si quis contrafecerit si fuerit miles vel eques condempnetur in ~~centum~~ quingentis libras imperialium et si fuerit pedes in ~~quinquaginta~~ ducentis libras imperialium et plus ~~[illegible]~~ vacat ad voluntatem dicti domini potestatis et dominorum ancianorum populi et domini sindici inspecta qualitate conditionis persone.

(Margin: vel magnas)

(Margin: ~~Et qui potestas~~ ingredi possit debeat per potestatem)

De pena facientium gueram civitati. — capitulum — xxv.

(Margin: xxv)

Item statutum est et ordinatum quod nulla persona forensis undecumque fuerit nec de civitate vel comitatu audeat vel presumat equester vel pedester facere gueram civitati sive comuni dicte civitatis aut specialibus personis dicte civitatis vel comitatus nec audeat vel presumat venire in comitatum vel districtum dicte civitatis ad faciendum ibi aliquam gueram seu robariam vel contra aliquam personam dicte civitatis vel comitatus aut faciendum incendia seu ea faciendi predicta nec talia perpetrantes et favorantes. Et si quis contrafecerit aut facere attemptaverit et venerit et capi potuerit et in fortia comunis pervenerit potestas teneatur et debeat in talem malefactorem propter tam gravi et enormi delicto si fuerit miles aut eques condempnare ad ultimum supplicium. Et si pedes teneatur potestas eum facere suspendi ad furcas ita quod moriatur et condempnationem dicto executori mandare infra tres dies postquam in sua fortia et comunis venerit. Et si capi non potuerit condempnetur et exbanniatur ut supra dictum est. Et potestas eum in dictis penis teneatur exbannire et condempnare de civitate et comitatu pro sine aliqua remissione et hoc capitulum precise servetur ut bene

(Margin, left: et confiscatione bonorum)

(Margin, right: et confiscatione bonorum)

stratur. **De libero homine non capiendo infra muros civitatis. capitulum xxvi.** xxvi

Ordinamus et dicimus quod si aliquis ceperit aut capi fecerit infra muros ci
vitatis castelli vel civitatis aliquem hominem cuiuscumque condictionis sine licentia
et mandato domini potestatis et suorum iudicum et communis sua auctoritate ducendo ipsum contra
suam ipsius voluntatem ad domum ipsius vel alterius vel ad alium locum solvat communi urba
no quingentas libras denariorum et nichilominus captum relaxare teneatur et resti
tuere res ablatas et si ipsum non relaxaverit postquam potestas ei preceperit
vel precipi fecerit infra terminum sibi assignatum per potestatem vel eius nuntium
sive preconem communis condempnetur communi in mille libras denariorum urbano si capi poterit et
si capi non poterit sit reus debeat de civitate castelli eiusque districtu perpetuo
exbapnitus publicatis communi omnibus bonis suis. Et si non poterit solvere dictum
bapnum ei caput amputetur. Et si potestas predicta non fecerit condempnetur pre
dictum communis in quinquaginta libras denariorum et id quod condempnaverit cum effectu exigere teneatur
et utilitati communis convertere.

vel aliter offenso et iniu
tione facta pro suo
offitio exercendo

De pena illius qui vim intullerit alicui mulieri capitulum xxvii. xxvii

Item et ordinamus quod si quis vim intullerit alicui mulieri cum effectu
cognoscendo eam carnaliter solvat communi urbano ducentas ~~Centum~~ libras denariorum exceptis
mulieribus publicis. Si vero aut mulier maritata fuit vel virgo cui et
vis illata fuit cum effectu et cognita carnaliter solvat communi urbano ~~du~~ Quingentas
~~centas~~ libras denariorum. Si vero aut carnaliter eam cognoscere attemptaverit set non cogno
verit cum effectu condempnetur in ducentis ~~Centum~~ libras denariorum. Et potestas teneatur eidem au
ferre dictum bapnum si poterit haberi et si non poterit haberi teneatur ipsum exbapni
ri facere de civitate castelli et eius districtu. Si vero extraxerit mulierem
de domo et duxerit eam ad locum et eam carnaliter usus fuit contra voluntatem
suam vel viri potestas teneatur ei auferre urbano quingentas libras denariorum. Et si sol
vere non poterit dictum bapnum infra duos menses faciat sibi amputari pedem
si capi poterit. Et si capi non poterit potestas teneatur eum exbapniri
facere donec solverit dictum bapnum. Et hec dicimus observandum in filiabus hominum
civitatis castelli eiusque comitatus et uxoribus eorum et aliis feminis et nepti
bus aliorum parentum vel eorum que extracte fuerint de domibus contra voluntatem
ipsorum puniatur delinquens ut supra dictum est. Item quod si aliquis intullerit
vim alicui mulieri virgini cognoscendo eam carnaliter et eam voluerit acci
pere in uxorem non condempnetur ideo dummodo sit ut dictum est si ipse non habet uxorem
vel alias possit contrahere matrimonium cum ea. Et si ipsa mulier virgo
et eius consanguinei voluerint eam eidem tradere in uxorem vel alias non condempnetur
ut supra dictum est. Hoc addito quod de mulieribus maritatis vel que male fa

Cons[entient]es uio mulierē maritatā i domo mariti uoluntate ... i. cc. lb. ex domu cognosceo i. c. lb. d. xxviii. Et ibi i religionē i qlibz mulierē

me cent 7 ulis odictiois ul mercetibz ul se passis offernē pu p — 7 sindici maiores
pecunia ul alr remaneat i arbitrio dni potatis ... q erit
erit bnd qlibz uice pare. Et alius q demeretibz no heat locum
ita arbitrio nisi qn mix cet illa quale punied sit tpis q ci eis co
micteret ppa

De pena frangētis locu religiosu — capitulum xxviii.

xxviii. Statuim[us] 7 or[dinamus] q si aliqs fregerit aliquē locu religiosu dnaru si
ue monialiu ul fratrum religiosor[um] cuiusq ordinis ul hitus sint
~~aut carcere seu carceres~~ uel ciuit ul coitat 7 intrauit 9 bonos mores
uolent si fuit de die soluat coi p bano quinquaginta lb den. Et si de nocte
quingentas lb den. Et si solue no potuit cum bannu capud amputet eidem
ita q penitus moriatur

De furtis 7 sacrilegiis 7 fractione domorum — capitulum xxix.

xxix. Ordinam[us] 7 dicim[us] q si aliqua psona i domo ul ecclia ciuit castri uel
eius district furtu aut sacrilegium comisit a uiginti s. den sup usqz
ad quantitatē Centu s. den 7 probatu fuit ut capitulo de actis de furto qui
continet furtu teneat 7 debeat emendare i duplu ei cui seu 9 que
comissu fuit ul seru 7 eo emendato delinques puniat 7 condepnet p
dnm potat i uiginti quinqz lb d. Et si uero fecit aut comisit furtum
aut sacrilegium rem ualentium a Centu s. d. sup usqz i quantitatē uiginti
lb den soluat coi p bano quinquaginta lb d. 7 q abstulerit emendet
i duplu. Et si uero no potuit emendare 7 solue dcm bannu fustiget 7 coquat
i facie. Et si aut fregerit domu ul eccliam ciuit ul districtu soluat
coi p bano ducētas lb den. si de nocte fuit si de die Centu lb den
Et aut de nocte intrauit licet furtu no fecerit soluat coi p bano Ce
tu lb den 7 si fuit psona suspecta 7 male fame hoc remaneat i ar
bitrio dni potatis 7 sindici dei coīs quo puniat plus ita pena
reale ul psonale. 7 si no potuit solue dcm bannu psonalr puniat ut dcm ē.

De facientibus furtum — capitulum xxx.

xxx. Uolumus 7 firmamus q si aliqua psona alibi q i ecclia ul domo furtu
fecerit rei q ualeat a uiginti s. den sup soluat coi p bano ui
ginti lb den 7 furtu emendet i duplu. Et si dcm bannu solue no potuit
coquat i facie seu i maxilla seu i gota ita q bñ appareat 7 lige
tur ad catenā i platea coīs ubi moret ligatus tribz diebz tpe esti
uo yemali uero tpe uno die 7 semper teneat ligatum ad collu furtu 7 po
stea cu uirgis fustiget aperta sācte marie maioris usqz ad portā s.
Juliani 7 p plateā coīs qn erit forum. Et si uero furtu fecit qua

Leat minus viginti s. den. usque ad quinque s. den. potestas auferat ei pleno
decem libr. den. et furtum emendet ei cui factum fuit in duplum et si non solvit
dictum bannum comprehendatur et ligetur ad catenam ut supra dictum est et vir erit cum fur
to ad collum et ducatur et cum virgis fustigetur sicut supra dictum est et ipso
ca supra notata et si talis fuerit masculus vir erit nudus et si fuerit fe
mina vir erit nuda a cingulo supra et de civitate castelli eiciatur et exire com
pellatur. Si autem fuerit de re valoris minus quinque s. auferat facienti
centum s. den. pleno et furtum emendet in duplum ei cui factum fuit et
si dictum bannum malefactor solvere non poterit vir erit et fiant que supra
dicta sunt. Si vero furtum fuerit valentie sex den. et minus usque ad unum
den. teneatur potestas facere emendari in duplum cui factum fuit et auferre
facienti pleno quadraginta s. den. et si dictum bannum solvere non poterit
nudus sicut supra dictum est fustigari debeat cum furto ad collum ligato
et locum habeat in masculis et feminis ut supra continetur. Et si dubitatur
de extimatione et valentia rei subtracte stetur sacramento illius cui fuit
factum furtum. si iuramento facto [illegible] aliquo iure de novo prestando
ad voluntatem domini potestatis et sui iudicis et servetur in quolibet casu dictorum capitulorum
Et postea delinquens furtum emendet ei et auferat bannum furti
Et hec locum habeat ad preterita presentia et futura sive facta sit denunpti
atio sive non. Et de predictis duobus capitulis potestas et iudex malleficiorum
syndicetur nec debeat sub syndico respondere. Si minores aut quat
tuordecim annis excipimus a predictis.

De accusatis de furto — capitulum xxxi.

Item ordinamus quod si aliquis masculus vel femina civitatis vel comitatus xxxi
vel aliunde accusatus vel denunptiatus fuerit ab aliqua persona de
furto et accusatus vel accusata non confitetur fecisse vel comisisse fur
tum de quo accusatus vel accusata est tunc persona accusans vel denunptians
debeat de iure suo probare teste vel alia legiptima presumptione
probare cui sit standum. Et hec locum habeat ad preterita presentia et fu
tura in quibus omnibus iudex malleficiorum procedat secundum formam predictam. Et de
observandum de furtis que dicentur facta esse vel comissa extra civitatem
vel comitatum inter homines civitatis castelli et districtus et familias eorum vel
alicuius eorum. Et hec locum habeant non obstante aliqua restitutione
vel compositione.

De forensibus qui furtum commiserint — capitulum xxxii.

Statuimus et ordinamus quod si aliquis extraneus vel forensis venerit ad civitatem xxxii
castelli cum aliqua re furtiva et ille cui furtum factum fuit

uel eius nuptius uenit et fuit scarit cum et furtum repetierit potas te
neat facere restitui dicum furtum sive re ablata dno rei ul ei nuptio
et si ille qui rem abstullerit no habet unde satisfacet potas teneat ipum
punire cum consilio ~~pp..e....e.. erit~~ et illud offrenet q te dem ofiu
ordinaret hic scdis. Guarmatores no sucant castelli ul ei di
strictu seu habitator civit ul ei districtus emerit seu alio mo acquiriunt
scient rem furtiva ab aliqua p ea sine pretio dno rei restituere mors
vibz teneat et compellant. Et si ignoraverint rem ipam furtiva qua eme
rint teneat ipaz restituere dno rei soluto sibi redito pretio quo emerit
dcam rem si designaverint dixerunt uenditore aquo emerit q sit de civi
tate ul comitatu aut aliunde q sit .... Et si ignoraverint nomen
uenditoris dno dicent ul assignaret tale q est suspectus dno ......
te rem furtiva dno sine pretio aliquo restituere compellat. Et hec ......
uit .... ut .... Et q .... uit ...... re ee furtiva
ul fuisse .... facere .... ul .... Et hec ......
..it .... is. ~~........ ....~~ ......, q si q's .... ul
..... q ...... platea .... ul .... ul .... aliqua mo
bile seu se mouete emerit pro duobz testibz ...... possit acceptore tal
res extra .... ul ..... q ipa res furtiva fuit ul furto subiecta
set ipe ad q ie spectat si ...... illa .... restituat aquo re
illa emerit pro testibz .... Et hec additio fuit ad repellenda
fraude .... Et .... ad .... futur

De pena illius q despoliatus fuit aliquem — capitulum — xxxiii

Statuimus et ord........ .... castelli ul ei districtu despoliatus fuit
aliquem .... aufe
rat et potas .... dno .... Et si .... ampu
tet ei manu ul .... si .... potest. Et ...... est strata publica fuit
aliqs aliquem .... soluat noie bani .... Et si no
poterit solue dicum banum .... puniat ut dcm e. Et potas restitu
facit res ablatas in duplum ei cui accepta fuit. Et si ...... dcm
malefactore habe no poterit teneat potas facere restitui res ablatas
ul .... et mobilibz ....
.... comitatu castelli .... teneat donec soluit dcm banum. Et
.... q .... ipm ....
....

De .... dni potatis .... malefactores — capitulum — xxx ..

..... statuim

Tertius liber statutorum

Item statuimus et ordinamus quod dominus potestas habeat liberum arbitrium puniendi latrones vasta-
tores fures famosos incendiarios predones et robatores stratarum extimatores vel
tractores qui maliciose et studiose extimaret tractos falsarios et viciosos monetarum.
Excipimus a predictis omnes minores quatuordecim annis. Et predicta locum habeant ... et non alibi

(marginal note: [illegible])

De arbitrio domini potestatis super maleficiis de nocte commissis — capitulum — xxxv.

Item ordinatum atque provisum est quod dominus potestas et eius familia super furtis et
robariis et fractionibus domorum et maleficiis in quibus sanguis exiret que committerentur
de nocte et fierent intus castelli eiusque districtum habeant plenam ... potestatem
et licentiam ingrediendi et inveniendi de dictis maleficiis et excessibus robariis et singulis aliis
et modis quibus domino potestati et eius familie videbitur et quos culpabiles invenerint in
penis ... contra statuta ... Et intelligatur nox in dictis ... a
pulsatione ... campane grosse que pulsatur de sero pro custodia civitatis usque ad pul-
sationem campane diei.

De pena receptantium latrones falsarios et aggregatores — capitulum — xxxvi.

Ordinamus et dicimus quod nullus in domo propria vel conducta retineat furem
publicum vel falsarium aut aggregatorem ... sciente. Et qui contra retinuit
eum vel eos postquam sciverit solvat communi pro ~~...~~ ... et de ... quotiens — (margin: Centum)
contrafecerit. Et si postquam ei denuntiatum fuerit per aliquam personam aliquem furem vel fal-
sarium aut aggregatorem retinuerit solvat decem ... banni.

De pena falsi testis — capitulum — xxxvii.

Ordinamus et dicimus quod si aliquis ... tulerit seu reddiderit falsum testimo-
nium in aliqua causa vel ... et ... confessus ... illud testimonium fuit ...
... falsum talis testis ... pena et banno centum librarum solvere teneatur aut si solvere
non poterit ... et ... non valeat eius testimonium. Et ...
non ... ille qui testem ... dixit falsum in centum libris ... si ... testes
produxerit ... quolibet teste ... et non intelligatur ... falsum teste
... eo solo quod testis ... falsum dixit. Et si ... testificaverit tes-
... vel ... fuerit ipsum teste aliquid lucrum vel ... ...
... ad ... qua testimonium tulerit ... eius testimonium ut dictum est
... Et ... actori vel reo ... testes ... actione
... videbitur expedire. ~~Item est additum in hoc capitulo~~ quod si quis
fecit seu fabricari fecit falsum instrumentum vel falsam monetam vel monetam ...
... solvat ... decem dies amputetur ei
manus dextra et sit et habeatur ... et nullum officium ... vel publicum va-
leat exercere ... honore ... Et intelligatur ...
... fabricante falsam monetam ... Et ...

falsitatis comisit condepnet talis comictens in uigintiquinque libr et plus et minus et
sperta qualitate et condictione facti.

Si notarius dapni dati fraude comisit — capitulum xxxvii

Item si notarius plani et dapnorum datorum fraude aliqua comisit in suo offo
non ducendo ad curia de hiquetem cuiuscumque condictionis fiue absoluendo uel alt
mitigando uel potius ab aliqua comitate uel spali pro recipiendo in Centum libr
den pro qualibet uice respondien condepnet qua condepnat dos fond ab eo exi
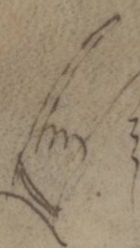
ge teneat

Si Custos acusatus acusaret de falso — capitulum xxxviii

Item quod si aliquis ex dictis custodibus accusaret de falso nullo modo detur copia
sui nominis nisi prius falsitate de qua fuit accusatus probata nec et adesse de
fendere citius requirat et qui eum accusauerit de falso et non probauit soluat
nomine banni Centum solidos den. Si probauit condepnet custos pro potestate in uigintiquinque
libr den. Et si non poterit solue dictam condepnatione quod fustiget per ciuitatem et
ligetur die fori ad pedrone.

De pena euntis ad domum alicuius ad spoliand et mictend igne — capitulum xl

Item statuimus et ordinamus quod nulla persona audeat uel presumat in ciuitate uel co
mitatu sua auctoritate de die uel de nocte ad domum alicuius ad spoliand
ipsam domum siue euntes ibi uel igne mictendo in ipsam domum pro uindicta fa
ciend uel iniuria inferenda et euntes in ipsa domo et quod fecerit puniat
et condepnet in quingentis libr den et plus et minus ad arbitrium domini potestatis
respondicas et ad emendatione dapni dupli quod dederit dapnum passo. Et si
nullo modo puniat omnes et singuli sotiates aliquem ad predicta comictend. Et quod
aut alius dolose fraudolent et appensate incendium comisit in aliqua domo
ciuit de die uel de nocte condepnet illa pena qua pena si soluere non po
terit igne comburrat ita quod moriatur

De pena comictentis mallum per quod Rumor est in ciuitate — capitulum xli

Statuimus et ordinamus quod pro commodo utilitate comunis et populi ciuitatis castelli et pro
manutenendo et conseruando pacifico et tranquillo et quiete statu ipsius
ciuitatis et comitatus quod si aliqua cuiuscumque condictionis existat comisit per se uel
alium aliquod mallum in ciuitate uel comitatu per quod rumor esset in ipsa ciuitate ita quod
campana comunis uel populi pulsaret ad martellum uel populus ipsius ciuitatis ueni
ret ad arma puniatur et condepnet in duplum eius quod condepnari deberet uel
posset ex forma statuti et ordinamentorum comunis loquentium de tali mallo puniendo et plus
et minus ad arbitrium domini potestatis respondici inspecta qualitate et
facti et condictione personis.

malefactore cois defcto i platea cois nec infra muros civit castelli vel fact(ur)e ici
di caput ul membru. Excepto q hoies ligari possint ad catena pedronis et
p(ro)pam platea fustigari. It statuim q i die sabbati nulla execucio p(er)sona possit fi(eri) de aliq(ua) ... ul corp(or)a-
tatense ex qua executioe sequat mors ul incisio membri. pena .cc. lib

De condepnat exigendis ——— capitulum ——— Lxxiii.

Item statutu et ordi q oes et singula condepnat et bana q fierent et darent i futuru p aliqua p(er)sonam p(ro)pter aliud malu ul excessus p(er)petrati p(ro)testes ul confess ul contumacia condepnati ul exbanit sint firme et rate et firma et rata va leat et teneat et exequat et exigat p(er) d(ic)m d(omi)n(u)m potestate cont oes et singlos condepnatos et exbanit q reperiret i libris condepnat et banoru dei cois et q ipsi condepnati et exbanit heant p(ro)ueris legiptis et rectis condepnat observat i dcis condepnat faciend solepnitatib i statut contenta et q nulla defensio ul exceptio de iure ul defcto audiat recipiat ul admictat cont dcas condep nat et bana p(er) d(ic)m potestat ul aliquem offit dei cois ad pena ducentaru libr den i qbz dcs dns potas et qlibet offit q contrafecerit respondere debeat condep nari. Salvo et reservato beneficio appellat cuilibet supposito iur(is)d(ictio)ni cois. A In no(n) suppoit beneficiu appellat locu no(n) heat ullo mo nec audiat appellas ul de nullit opponens. Et salvo et reservato bnf(ici)o cuilibet pacis confessio p forma ...m formas statut. Et salvo et reservato bnf(ici)o accesso (con)fessioa statut de ca pitib exbanitos. Et p(re)dca locu no(n) heant i condepnatis et exbanit q condep nat et bana p iudice appellat fuerint revocata. Et p(re)dca locu heant ad futura.

De datiis et condepnationib exigendis ——— capitulum ——— Lxxiiii. Lxxiiii

Item ordi et p(ro)visu e q dns potas eiusq offit possit condepnat et datia exigere ab oib et singlis p(er)s(on)is q(ui)b i porta erant p(ro)pter castelli cont debentes solva da tia et condepnat i avere et p(ro)ut eis videbit et placebit compellere ad sol vend no(n) obstante aliquo capitlo statut ordinamento ul p(ro)visi dei cois.

Q nulla condepnatio facta p(ro)pter ludi possit remicti ——— capitulum ——— Lxxv. Lxxv

Item statut et ordi e q nullus q fuit condepnat p ludo possit aliquo mo ...a ul ...io ... condepnat absolvi nec deliberari et cu condepnat aliquo mo compesati n(isi) ... condepnat solvit dco coi i p(e)cunia nu(m)erata et si potas et priores contrafecerint condepnat respondere cois i ... libr den p(er)sonaliz ... qua conf ceant. Et q tal remissio ul compesatio no(n) valeat n(ec) teneat siu recipiat ullo mo.

De p(ro)pte turris et hedifficiy ... vendi ... ——— capitulum ——— Lxxvi. Lxxvi

Statutu et ordi q si aliqs ... p(ro)pte ... aliqua palatio ul domo et aliq malefic ul offensa alicui fuit illata p(ro)pter qua ipsa turris hedifficat sive domus destrui debeat ex forma alicui capituli statut ... ul co sorte ul socio redimi possit p(ro) iusto p(re)tio i p(e)cunia pars illi ... delique

10v

ts et fiat sindicus cois qui uedat noie cois ptionario uel consorti siue consor-
tibus emere uolentibus ptem delinquentis dci hedifitii pro iusto ptio. q sindicus se et
obliget noie dci cois ementi uel ementibus facere instrum de predictis aduolutate
eoru sapientis. Et nunquam ptionarii uel consors siue consortes redimere noluerint ptem
delinquentis aut ipi delinquentis q mallum comisit ps ei mo destruatur et te-
neatur dnum et amictere optiones cor. Et potas predca oia teneatur obseruari
facere non obstante aliquo capitulo posito uel ponendo loquente de turibus uel
domibus siue palatiis destruendis. Et hoc intelligatur de uineis grano et
arboribus. ~~Additum est huic capitulo~~ q nulla turis uel palatium aut domus de-
struatur in ciuit uel comitatu.

Q nulla domus destruatur in ciuit p aliquo mallo —— capitulum —— lxxvii.

Item ordinatum et prouisum est q adhoc ne ciuit deformetur nimius q nulla
domus turis uel palatium in ciuit uel comit destruatur seu destrui debeat et
pone potatis uel alios quos aut aliquos alios offitiales dci cois p aliquo ma-
lefitio comisso uel exact dationum aut alia quacumque de causa seu exequtione de
licto non obstante aliquo statuto uel ordinamento facto uel fiendo set tales domus
palatia seu turis pro [illegible] uendantur et uendi debeat et si contrarium fuit contrafe-
cerit ipso facto q offerit incurrat lbr den. Item est additum q p predictis male-
fitiis uel excessibus uel aliquo alio uel alia quacumque de causa uinee non incida-
tur nec arbores domestice.

Q capit capitaniarum et sindici castrorum et uillarum comit teneantur denuptiare malla capitulum lxxviii.

Item statutum et ordinatum pro honore et utilitate cois ne malla occultentur
set denuptientur [illegible] et potatis ut non remaneant impunita q quos et
singuli capit capitaniarum ciuit castelli et sindici castrorum et uillarum co-
mitatus teneantur et debeant bona fide sine fraude aliqua denuptiare
curie dni potatis oia et singula malla sanguis siue exqu sanguis [illegible] q
comittentur in eorum capit uel capitaniis uel sindicatibus infra tertiam diem postq
mallum fuit comissum cum nominibus [illegible] hominum uastamentis [illegible]
et [illegible] sciri poterint. Et si quis contrafecerit comprehendatur [illegible] pe-
nam [illegible] lbr den cuilibet sindico castri uel uille et lbr decem den
cuilibet capitaneo capitanie con solummodo p quolibet mallo ppetrato et non
denuptiato p eos ut dcm est. Et hec [illegible] barum et
Et quilibet ciuis et comitatinus castelli possit acusare et denuptiare et habeat
medietatem pene. Et nichilominus dni potestas et capit [illegible] teneatur
et debeant [illegible] comit sindic et capitaneum capitanie q predca oia non seruaret.

Q perpetrantes malla capiantur p homines comitatus —— capitulum —— lxxviiii.

Item statutum